

Bevar stoltheden over vores bygningsarv

Velholdte bevaringsværdige huse betyder høje salgspriser og lokker turister til. Kommunerne kan støtte bevaringsarbejdet med restriktive lokalplaner og ved at understøtte det frivillige engagement.

De bevaringsværdige bygninger ligger overalt i landet. Især i de gamle købstæder og i byer, der har haft en særlig funktion som embedsmandsby eller som stationsby, findes mange karakterfulde og bevaringsværdige bygninger. Uden for byerne ligger der også ejendomme, både gårde og huse, med stor bevaringsværdi. De ligger spredt, men de findes stadig. I Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur tror vi på, at det betyder noget, at vi kan genkende vores egen bygningskultur. Udover at det ofte er flot at se på, kan vi bruge vores ældre bygningskultur til at få forståelse for livsbetingelser og vilkår. Man kan sagtens bygge et bevaringsværdigt hus om, men det er sundt og bæredygtigt at være bevidst om skik og brug, blandt andet fordi der ofte ligger en god økonomi i det. For eksempel har vi en tradition for tagudhæng med bestemte taghældninger. Derfor har vi også tradition for flot udformede detaljer i forbindelse med at få regnvand ledt ned i jorden. Vi har en tradition for murværk og forskellige traditioner for beskyttelse af murværket. En af dem er brugen af kalk.

Nye huse af gipsplader

Hvor der er vækst og investering, forsvinder den ældre bygningsmasse ofte og erstattes af huse opført

efter rationelle principper. Af og til ryger vores bygningsarv ud med bædevandet. Vi fjerner fuldmurede huse og erstatter med nye huse, hvor dele af muren er bygget op af stålrigler og gipsplader. Og bygningsdetaljer, som de fleste ikke har tid og råd til at skabe i vores tid, går tabt. Hvor der er fraflytning, mister vi også bygninger, der er med til at fortælle vores historie. Huse bliver revet ned, fordi ingen vil bebo dem længere. Det gælder for eksempel byhuset med forhav og to etager. Men måske er der alligevel muligheder i et ældre byhus frem for et nyt parcelhus, der er ens fra Præstø til Skagen. Cradle to cradle-princippet, der omhandler bæredygtighed og begrænsning af vores forbrug, er et

moderne bud på en ny måde at anskue tingene.

Frivillige fotograferer

Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur har et fotoregistreringsprojekt i gang i et femårigt forløb. Fra by til by over hele landet er frivillige engageret i at foto-registere vores ældre bygningskultur, hvilket vil sige fra 1950 og bagud i tid. Når vi fotograferer, lærer vi at se og blive opmærksom på forskelligheder, detaljer og variation. Og på kvalitet.

Det kan betale sig

Samfundet nyder godt af de bevaringsværdige huse, der vel at mærke er vedligeholdt og passet på. Realдания har i 2014 fået lavet en analyse,

“ Fotoprojektet er et konkret udtryk for Landsforeningens ambitioner om at højne forståelsen og fornemmelsen for arkitektonisk og kulturhistorisk værdifulde bygninger, landskaber og bymiljøer i Danmark.

Bertel Haarder til Landsforeningens blad, "By og Land"

Frivillige over hele landet er i gang med at foto-registrere Danmarks bygningskultur fra 1950 og bagud i tid.

FOTO: LANDSFORENINGEN FOR BYGNINGS- OG LANDSKABSKULTUR

der dokumenterer, at vores bygningsarv er penge værd. Ejendomme, der er vurderet bevaringsværdige, sælges til en højere pris, når der er en bevarende lokalplan eller andre bevaringsbestemmelser for området. Og bygninger med høj bevaringsværdi trækker turister til. Danske kommuner tog vare på registreringerne af deres boligmasse i 1990'erne. Her blev nedfældet et godt overblik over bevaringsværdierne i det udbredte kommuneatlas. Der er sket meget siden. Velstand, inspiration fra boligmagasiner og rejser rundt på jordkloden sætter spor. Nogle steder betyder om- og tilbygninger et løft. Andre steder kan et nyt hus eller en ny tilbygning uden sammenhæng og indpasning i helheden være en prøvelse for sine omgivelser. Vi har i Danmark et redskab til at kortlægge bevaringsværdier. Bevaringsværdi er dokumenteret i gennemgangen af byerne fra 1990'erne. Du kan finde flere oplysninger på Slots- og Kulturstyrelsens hjemmeside. Landsforeningen mener, der er behov for at få opdateret registreringen af landets bevaringsværdige ejendomme, så vi kan opretholde et vist overblik.

En appel til ejerne

Grundlæggende handler det hele om husejernes viden og evne til at passe

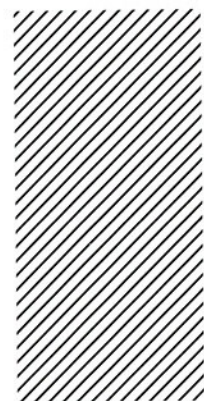
KAREN MARGRETHE OLSEN

Formand i Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur

INIZ TVILLINGGAARD

Projektleder og arkitekt MAA

på de kvaliteter, de er ejere af. I disse år bliver husejere mødt af bæredygtighedskrav på energiområdet. Med gode analyser, behændighed, og dygtige arkitekter kan vi få en fornuftig driftsøkonomi men beholde bevaringsværdierne. Det igangværende foto-projekt når ud til borgerne. Efter foto-arbejdet samles materiale og vises på plancher, der illustrerer bevaringsværdier og lokale bygningskvaliteter og miljøer. Vi fortæller også borgerne, hvor de kan få information, og bevaringsforeningerne gør et stort arbejde med at hjælpe husejerne og har ofte en god kontakt ind i kommunen. Nogle kommuner har en bygningsbevaringsfond, man kan søge midler fra. Der findes en database over fredede og bevaringsværdige bygninger i Danmark (FBB). Her kan kommunens sagsbehandlere få et overblik, og den enkelte husejer kan finde sit eget hus på www.kulturarv.dk/fbb/index.htm. I de frivilliges arbejde indgår at forsyne databasen med fotos af bygningerne. Det administrative tager Landsforeningen sig af. Vi kan fortsat bruge byerne til at handle i, færdes i og til at samles i. Der er forskellige bygningsmæssige traditioner. Man kan nemt kende en dansk fra en tysk by, men i Danmark er vores byer også indbyrdes forskellige. Læg mærke til forskellene ved

at se nøjere på bygningerne, når du kommer til en by. Det er ved lokalt engagement, vi skaber resultater, og derfor betyder det meget, at kommunen understøtter de frivilliges arbejde.

En stærk lokalplan

Kommunerne bør være restriktive i administrationen af de bevarende lokalplaner, så det bliver klart for alle, at der er en tryk ramme i de regler, vi har sat op til vores fælles bedste. Lokalplanen er ikke stærkere end forvaltningen af den. Hvis en borger har købt et hus, som ligger i et kulturmiljø, eller i en sammenhæng, hvor der er en særlig karakter, for eksempel en bevarende lokalplan, er det et slag, hvis der gives dispensationer. I arbejdet med bevaring, er der nogle kommuner, der udgiver stilblade. Det gør for eksempel Vordingborg Kommune. De ligger tilgængelige på kommunens hjemmeside, og den lokale bevaringsforening for Præstø har ved hjælp af lokale sponsorer fået trykt og udgivet stilbladene, som foreningen uddeler til husejere af ejendomme med høj bevaringsværdi. Der er flere måder at understøtte bevaringsarbejdet på. Alfa og omega er, at kommunen har fokus på emnet. Mange kommuner har støttet op omkring fotoregistreringen. Det kan din kommune også gøre. ■